

การพัฒนาคุณลักษณะความรับผิดชอบ และความเคารพนับถือของนักเรียนอาชีวศึกษาทวิภาคี
DEVELOPMENT FOR RESPONSIBILITY AND RESPECTFULNESS CHARACTERISTICS
OF DUAL VOCATIONAL STUDENTS

วสพร บุญสุข¹, โกศล มีคุณ, ธาริน รasanond, นรา สมประสงค์
Wasaporn Boonsuk¹, Kosol Meekun, Tharin Rasanond, Nara Somprasonk
วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา
College of Management, University of Phayao
Email: boonsuk.w@hotmail.com¹

Received 29 June 2021; Revised 19 September 2021; Accepted 10 December 2021.

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุของความรับผิดชอบและความเคารพนับถือ 2) เพื่อศึกษากลุ่มที่ควรได้รับการพัฒนา ก่อน และปัจจัยส่งเสริมของความรับผิดชอบและความเคารพนับถือ และ 3) เพื่อตรวจสอบรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของพฤติกรรมรับผิดชอบและเคารพนับถือของนักเรียน การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนอาชีวศึกษาทวิภาคี ระดับ ปวช. จำนวน 594 คน ใช้วิธีคัดเลือกแบบโควตา เครื่องมือวิจัยที่ใช้เป็นแบบวัดตัวแปร 13 แบบวัด เป็นแบบวัดมาตราประมาณค่า มีความสัมพันธ์รายข้อกับคะแนนรวม .411-.862 ความเที่ยง ซึ่งหาโดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (α) .848 ถึง .940 สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ การทดสอบที และการวิเคราะห์เส้นทาง อิทธิพล

ผลการวิจัยพบว่า

1) ปัจจัยเชิงสาเหตุ 3 กลุ่ม ร่วมกันอธิบายจิตลักษณะรับผิดชอบและเคารพนับถือของนักเรียนได้ ร้อยละ 54.0 และร่วมกันอธิบายพฤติกรรมได้ร้อยละ 57.1 2) กลุ่มที่ควรได้รับการพัฒนา ก่อนในพฤติกรรม รับผิดชอบและเคารพนับถือ มีกลุ่มเดียว คือ นักเรียนอายุน้อย (15-17 ปี) ปัจจัยส่งเสริมที่สำคัญมี 5 ประการ คือ ความเชื่ออำนาจในตนในความรับผิดชอบและเคารพนับถือ การเห็นแบบอย่างคนใกล้ชิด ทักษะติดต่อ พฤติกรรมรับผิดชอบและเคารพนับถือ การอบรมเลี้ยงดูในครอบครัว และเหตุผลเชิงจริยธรรม และ 3) รูปแบบ ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของความรับผิดชอบและความเคารพนับถือ มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ อธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมรับผิดชอบและเคารพนับถือของนักเรียน ได้ร้อยละ 95.2 ผลการวิจัยนี้ เป็นประโยชน์ต่อผู้บริหาร และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณลักษณะความรับผิดชอบและความเคารพนับถือ ของนักเรียน

คำสำคัญ: การพัฒนาคุณลักษณะ, ความรับผิดชอบและความเคารพนับถือ, นักเรียนอาชีวศึกษาทวิภาคี

Abstract

The purposes of this research were 1) to study the causal factors of responsible and respect behavior development; 2) to study the group that should be developed first were students and promoting factors; and 3) to establish and examine a causal relationship model of students' responsibility and respectfulness. This research uses a quantitative research

method. The sample group was dual vocational students. The sample size was 594, selected using quota sampling. The research instruments were 13 variable measurements. They resemble a total assessment measure. The item total correlation were .411 to .862, coefficient alpha reliability (α) of .848 to .940. The statistics used to analyze the data to test the hypothesis were multiple regression analysis, t-test and path analysis.

The results of the research showed that:

1) Three groups of causal factors together explained 54.0% variance of the students responsibility and the respectfulness, all of the variable groups could explain students behavior by 57.1%. 2) Only one the group that should be developed first with regard to responsible behavior was identified, namely young students (15-17 years old), and the five key important promoting factors for the group that should be developed first, namely, internal locus of control on responsibility and respectfulness, close people role model, attitudes towards responsibility and respectfulness behavior, family rearing practice, and Moral reasoning and 3) a causal relationship model of responsibility and respectfulness consistent with empirical data which explains 95.2% of the variance. The results of this research are beneficial to administrators and those involved in the development of the attributes on responsibility and respectfulness in students.

Keyword: Characteristic Development, Responsibility and Respectfulness, Dual Vocational Students

บทนำ

การพัฒนาประเทศชาติให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของเศรษฐกิจและสังคมโลก ปัจจัยสำคัญอันดับแรก คือ การพัฒนาคนให้มีคุณภาพ เพราะ คน คือ ปัจจัยที่สำคัญในการพัฒนาประเทศชาติ ประเทศไทยจึงตั้งคณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580 (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561) ได้กำหนดยุทธศาสตร์ที่ 3 มีสาระสำคัญว่า “การพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัย และการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ โดยมุ่งเน้นพัฒนาให้ผู้เรียนมีทักษะและคุณลักษณะพื้นฐานของพลเมืองไทย และคุณลักษณะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21” ในขณะที่แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) กำหนดวิสัยทัศน์ว่า “คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข” ซึ่งในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2562 กำหนดเป้าหมายของการศึกษาระดับพื้นฐาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542) และเป้าหมายของการอาชีวศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2557) ล้วนกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่สำคัญ คือ ด้านความรับผิดชอบ และความเคารพนับถือของผู้สำเร็จการศึกษาไว้ สอดคล้องกับนักวิชาการคือ Thomas Lickona (1991) ที่ได้ศึกษาและสรุปคุณลักษณะสำคัญที่จะต้องส่งเสริมให้กับเยาวชนใช้เป็นพื้นฐานสำหรับการดำรงชีวิตและความเป็นพลเมืองประชาธิปไตย คือ ความรับผิดชอบ และ ความเคารพนับถือ (Responsibility and Respect)

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าคุณลักษณะความรับผิดชอบ และ ความเคารพนับถือ เป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตในสังคมของผู้เรียน ซึ่งคุณลักษณะดังกล่าวมีความสำคัญที่ต้องพัฒนาส่งเสริมให้กับเยาวชน ซึ่งที่ผ่านมาในการจัดการศึกษาของไทยมีการพัฒนาคุณลักษณะดังกล่าวอยู่บ้างแต่ยังมีน้อย โดยที่กลุ่มนักเรียน

อาชีวศึกษาทวิภาคี เป็นเยาวชนที่มีความสำคัญด้านกำลังแรงงานในกลุ่มทักษะฝีมือในอนาคต การพัฒนา นักเรียนอาชีวศึกษาทวิภาคีให้มีคุณลักษณะด้านความรับผิดชอบ และความเคารพนับถือ จึงควรอยู่ใน กระบวนการของสถานศึกษาร่วมกับสถานประกอบการ การพัฒนาคุณลักษณะสำคัญกับกลุ่มเป้าหมายสำคัญ ดังกล่าว จะต้องมียุทธศาสตร์ความรู้ที่เพียงพอ กล่าวคือ จะต้องมียุทธศาสตร์ความรู้เกี่ยวกับปัจจัยอันเป็นสาเหตุของ การพัฒนารูปแบบการพัฒนา กลุ่มที่ควรพัฒนาเร่งด่วนและรูปแบบของการบริหารการพัฒนา ซึ่งเมื่อได้ ตรวจสอบวรรณกรรมยังไม่พบข้อมูลความรู้ดังกล่าว

บทความวิจัยนี้นำเสนอปัจจัยเชิงสาเหตุของความรับผิดชอบและความเคารพนับถือ ศึกษากลุ่มที่ควร ได้รับการพัฒนาก่อน และปัจจัยส่งเสริมของความรับผิดชอบและความเคารพนับถือ รวมทั้งศึกษารูปแบบ ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของความรับผิดชอบและความเคารพนับถือของนักเรียนอาชีวศึกษาทวิภาคี เพื่อเป็น ประโยชน์ในการกำหนดนโยบาย หรือแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะดังกล่าวของนักเรียนอาชีวศึกษาทวิภาคี ในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุของคุณลักษณะด้านความรับผิดชอบ และความเคารพนับถือของนักเรียน
2. เพื่อศึกษากลุ่มที่ควรได้รับการพัฒนาก่อนและปัจจัยส่งเสริมของนักเรียนกลุ่มที่ควรได้รับการพัฒนา ก่อน ในความรับผิดชอบและความเคารพนับถือของนักเรียน
3. เพื่อตรวจสอบรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของคุณลักษณะด้านความรับผิดชอบและความเคารพ นับถือของนักเรียน

สมมติฐานการวิจัย

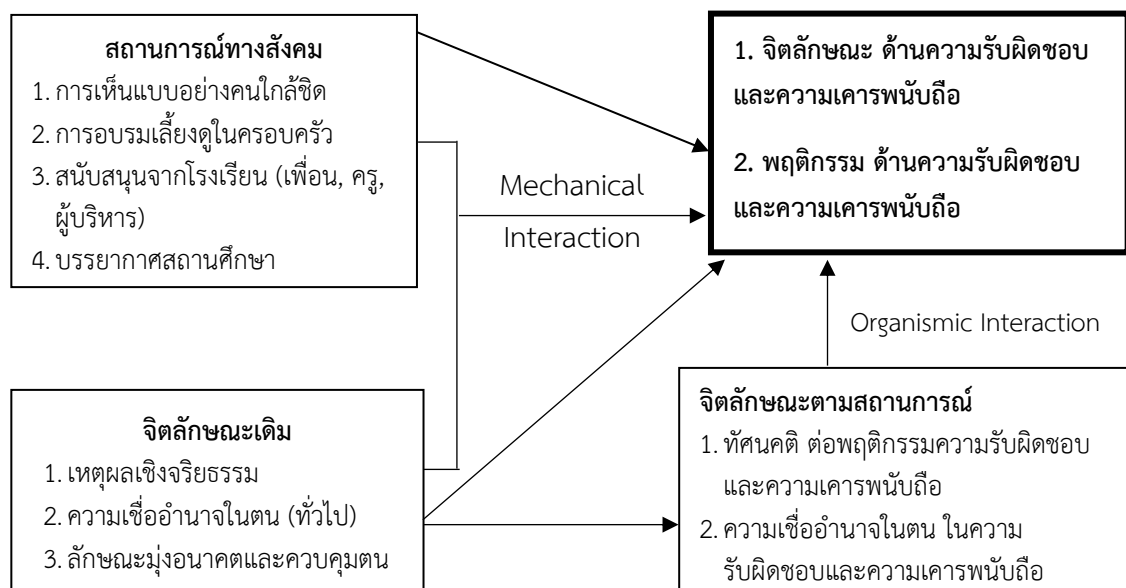
1. ปัจจัยเชิงสาเหตุกลุ่มตัวแปรสถานการณ์ทางสังคม สามารถร่วมกันอธิบายจิตลักษณะและพฤติกรรม รับผิดชอบและเคารพนับถือของนักเรียน ได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 25
2. เมื่อเพิ่มกลุ่มตัวแปรปัจจัยเชิงสาเหตุ สามารถอธิบายจิตลักษณะและพฤติกรรมรับผิดชอบและเคารพ นับถือของนักเรียน ได้เพิ่มขึ้นจากการอธิบายโดยกลุ่มตัวแปรสถานการณ์ทางสังคม ไม่น้อยกว่าร้อยละ 5
3. มีนักเรียนกลุ่มที่ควรได้รับการพัฒนาก่อน ด้านคุณลักษณะความรับผิดชอบและความเคารพนับถือ และ แต่ละกลุ่มที่ควรได้รับการพัฒนาก่อน มีปัจจัยส่งเสริมที่ร่วมอธิบายจิตลักษณะและพฤติกรรมรับผิดชอบ และเคารพนับถือได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 25
4. รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของจิตลักษณะ และพฤติกรรมรับผิดชอบและเคารพนับถือของ นักเรียน มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

การทบทวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาคุณลักษณะความรับผิดชอบ และความเคารพนับถือของนักเรียน อาชีวศึกษาทวิภาคี ได้ศึกษาเกี่ยวกับแนวคิดของความรับผิดชอบ และความเคารพนับถือ ประกอบด้วย ความหมาย ความสำคัญ และประเภท โกศล มีคุณ (2557) ได้สรุปทฤษฎีการพัฒนาทางจริยธรรมของโคล เบอร์ก เป็นทฤษฎีสำคัญที่อธิบายการพัฒนาจริยธรรมทำได้ด้วยการส่งเสริมความเจริญทางสติปัญญา และ ความก้าวหน้าในประสบการณ์ทางสังคม จริยธรรม หมายถึง การตัดสินใจโดยใช้หลักการที่เหมาะสมหรือเหตุผล เชิงจริยธรรม ซึ่งสามารถพัฒนาได้โดยตรง เมื่อใช้ทฤษฎีจริยธรรมของโคลเบอร์ก เป็นพื้นฐานการศึกษาความ รับผิดชอบ และความเคารพนับถือ

ในงานวิจัยนี้จึงใช้แนวทางเดียวกับการวัดเหตุผลเชิงจริยธรรม โดยเน้นที่เหตุผลในการตัดสินใจและแก้ปัญหาทางจริยธรรมหรือเหตุผลเชิงจริยธรรม มีพัฒนาการมากกว่า 60 ปี โดยในระยะแรก Piaget (1932) และ Kohlberg (1964) ใช้วิธีการวัดแบบให้ตอบโดยอิสระจากการสัมภาษณ์เป็นหลัก มีการพัฒนาต่อมา Yussen (1976) รายงานผลการวิจัยที่ใช้วิธีการวัดแบบให้เลือกตอบชนิด 12 ตัวเลือกว่าใช้ได้ดีเป็นที่น่าพอใจ พบงานวิจัยในประเทศไทยของ ดวงเดือน พันธุนาวิน และเพ็ญแข ประจณปัจจนิก (2520) ได้สร้างแบบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรม ชนิดเลือกตอบแบบที่มี 6 ตัวเลือก เพื่อใช้ในการวิจัยจริยธรรมของเยาวชนไทย โกศล มีคุณ และณรงค์ เทียมเมฆ (2545) ได้นำแนวคิดแบบมาตรประมาณรวมค่า มาใช้กับการพัฒนาเครื่องมือวัดการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสำหรับผู้ใหญ่ วิธีสร้างเครื่องมือวัดลักษณะจริยธรรมแบบมาตรประมาณรวมค่า (Summated rating) ลักษณะเครื่องมือประกอบด้วยเรื่องหรือสถานการณ์ ประโยคข้อความประกอบมาตร (4-6 ระดับ) ให้ประเมินจาก “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงที่สุด” งานวิจัยนี้จึงใช้แนวคิดแบบมาตรประมาณรวมค่า (the summated rating method) ในการสร้างเครื่องมือ และผู้วิจัยนำรูปแบบทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม (Interactionism Model) เป็นกรอบแนวคิดที่จะบอกสาเหตุพฤติกรรมของบุคคลอย่างน้อย 4 สายหลัก (ดวงเดือน พันธุนาวิน, 2541) ที่ว่าพฤติกรรมใดๆ ของมนุษย์ย่อมเกิดจากสาเหตุหลายด้านทั้งสถานการณ์ภายนอก จิตลักษณะดั้งเดิมที่ติดตัวบุคคลมา และจิตลักษณะตามสถานการณ์ร่วมกัน

จากการประมวลเอกสารปัจจัยเชิงเหตุสำคัญของการเกิดคุณลักษณะด้านความรับผิดชอบ และความเคารพนับถือของนักเรียน พบว่า มีตัวแปรสำคัญในกลุ่มลักษณะสถานการณ์ทางสังคม มี 4 ตัวแปร (การเห็นแบบอย่างคนใกล้ชิด การอบรมเลี้ยงดูในครอบครัว สนับสนุนจากโรงเรียน และ บรรยากาศสถานศึกษา) จิตลักษณะเดิม มี 3 ตัวแปร (เหตุผลเชิงจริยธรรม ความเชื่ออำนาจในตน และลักษณะมุ่งอนาคตและควบคุมตน) และกลุ่มจิตลักษณะตามสถานการณ์ มี 2 ตัวแปร (ทัศนคติต่อความรับผิดชอบ และความเคารพนับถือ และ ความเชื่ออำนาจในตน) ผู้วิจัยอาศัยหลักฐานความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ จึงตั้งสมมติฐานที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย และสรุปความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ส่งผลต่อตัวแปรตามที่ได้กล่าวมาข้างต้น ออกมาเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ดังภาพ 1 ดังนี้

ภาพ 1 กรอบแนวคิดและความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัย คือ นักเรียนอาชีวศึกษาทวิภาคี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ปีการศึกษา 2561 จำนวน 51,823 คน

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ นักเรียนอาชีวศึกษาทวิภาคี การกำหนดขนาดตัวอย่าง โดยคำนวณกลุ่มตัวอย่างใช้โปรแกรม G*Power version 3.1 (Faul, F. Endfelder, E. Buchner, A., Lang A.G. (2009) กำหนดค่า Effect Size เท่ากับ 0.10 (Medium) ค่าความคลาดเคลื่อน (Alpha) เท่ากับ 0.001 และ Power of test เท่ากับ 0.10 กำหนดค่าความเชื่อมั่นที่ 99% แทนค่าในโปรแกรมได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 322 คน เนื่องจากการวิเคราะห์ข้อมูลอาจมีอาจพิจารณากลุ่มย่อยต่างๆ ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มตัวอย่าง จำนวนไม่น้อยกว่า 540 คน

การเลือกตัวอย่าง ใช้วิธีการแบบโควตา (Quota Sampling) โดยมีขั้นตอนดังนี้ ขั้นที่ 1 สุ่มภาค 3 จาก 5 ภาค คือ ภาคกลาง ภาคตะวันออก และภาคใต้ ขั้นที่ 2 สุ่มสถานศึกษาจากแต่ละภาค ภาคละ 2 สถานศึกษา ได้ทั้งหมด 6 สถานศึกษา ขั้นที่ 3 เลือกตามเกณฑ์ นักเรียนชั้นปี 1-2-3 ที่ออกฝึกปฏิบัติในสถานประกอบการ และ ยังไม่ออกฝึกปฏิบัติในสถานประกอบการ และเพศ ชายและหญิง จำนวนเท่าๆ กัน รวม สถานศึกษาละ ประมาณ 100 คน รวมทั้งหมดไม่น้อยกว่า 540 คนที่ใช้ได้

2. เครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบวัดตัวแปรตามและตัวแปรอิสระ จำนวน 13 แบบวัด เป็นแบบวัดผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง 10 แบบวัด และแบบวัดที่มีผู้วิจัยอื่นสร้างไว้ 3 แบบวัด โดยมีการตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ ทดลองใช้ และตรวจสอบคุณภาพ โดยคำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ รายข้อกับคะแนนรวมทั้งแบบวัดที่ไม่มีข้อนั้น (item-total correlation : r) แบบวัดที่เป็นฉบับใช้จริง ข้อความมีค่า r ตั้งแต่ .411 ถึง .862 และแบบวัดมีค่าความเที่ยง (α) .848 ถึง .940

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการประสานงานกับแต่ละสถานศึกษาเพื่อเก็บข้อมูลจากนักเรียนที่สุ่มได้ด้วยตนเอง เพื่อความมั่นใจผู้วิจัยได้เก็บมากกว่าจำนวนขั้นต่ำ เก็บได้จำนวน 600 ฉบับ หลังจากตรวจสอบความสมบูรณ์ปรากฏว่าแบบสอบถามที่ตอบสมบูรณ์จำนวน 594 ฉบับ จึงถือเป็นข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างของนักเรียน

4. วิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ การทดสอบที การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way Analysis of Variance) และการเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีการเชฟเฟ (Scheffe's Method) การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis: MRA) แบบ Enter และ Stepwise รวมทั้งการวิเคราะห์เส้นทางอิทธิพล (Path Analysis) ด้วยโปรแกรม IBM SPSS และ AMOS version 23

ผลการวิจัย

สรุปการวิเคราะห์ข้อมูล เป็นดังนี้

1. การศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุของความรับผิดชอบและความเคารพนับถือ

1.1 การวิเคราะห์เพื่ออธิบายจิตลักษณะรับผิดชอบและเคารพนับถือของนักเรียน ด้วยสถิติที่ใช้วิเคราะห์ คือ การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis: MRA) แบบ Enter และ Stepwise ตัวแปรตาม คือ จิตลักษณะรับผิดชอบและเคารพนับถือของนักเรียน ตัวแปรอิสระ คือ กลุ่ม

สถานการณ์ทางสังคม มี 4 ตัวแปร (การเห็นแบบอย่างคนใกล้ชิด การอบรมเลี้ยงดูในครอบครัว สนับสนุนจากโรงเรียน และ บรรยากาศสถานศึกษา) กลุ่มจิตลักษณะเดิม มี 3 ตัวแปร (เหตุผลเชิงจริยธรรม ความเชื่ออำนาจในตน และลักษณะมุ่งอนาคตและควบคุมตน) และกลุ่มจิตลักษณะตามสถานการณ์ มี 2 ตัวแปร (ทัศนคติต่อความรับผิดชอบ และความเคารพนับถือ และ ความเชื่ออำนาจในตน) คือ ด้านสถานการณ์ทางสังคม (SIT) ประกอบด้วย 4 ตัวแปร 1) การเห็นแบบอย่างคนใกล้ชิด (MOD) 2) การอบรมเลี้ยงดูในครอบครัว (CR) 3) สนับสนุนจากโรงเรียน (เพื่อน, ครู, ผู้บริหาร) (SS) 4) บรรยากาศสถานศึกษา (ATM) ผลวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า กลุ่มตัวแปรสถานการณ์ทางสังคม ร่วมกันอธิบายจิตลักษณะรับผิดชอบและเคารพนับถือของนักเรียนได้ร้อยละ 39.4 ตัวแปรที่ร่วมอธิบาย คือ การเห็นแบบอย่างคนใกล้ชิด (MOD) ($\beta=.413$) สนับสนุนจากโรงเรียน (เพื่อน, ครู, ผู้บริหาร) (SS) ($\beta=.184$) และบรรยากาศสถานศึกษา (ATM) ($\beta=.130$) กลุ่มตัวแปรสถานการณ์ทางสังคม ร่วมกับกลุ่มตัวแปรจิตลักษณะเดิม สามารถอธิบายจิตลักษณะรับผิดชอบและเคารพนับถือได้ร้อยละ 47.2 ตัวแปรที่ร่วมอธิบาย คือ เหตุผลเชิงจริยธรรม (MR) ($\beta=.367$) การเห็นแบบอย่างคนใกล้ชิด (MOD) ($\beta=.300$) สนับสนุนจากโรงเรียน (เพื่อน, ครู, ผู้บริหาร) (SS) ($\beta=.170$) และการอบรมเลี้ยงดูในครอบครัว (CR) ($\beta=.073$) กลุ่มตัวแปรสถานการณ์ทางสังคมร่วมกับกลุ่มตัวแปรจิตลักษณะตามสถานการณ์ สามารถอธิบายได้ร้อยละ 52.0 ตัวแปรที่ร่วมอธิบาย คือ ทัศนคติ ต่อพฤติกรรมรับผิดชอบและเคารพนับถือ (ATT) ($\beta=.306$) การเห็นแบบอย่างคนใกล้ชิด (MOD) ($\beta=.287$) และความเชื่ออำนาจในตน ในความรับผิดชอบและเคารพนับถือ (IC) ($\beta=-.277$) และกลุ่มตัวแปรสถานการณ์ทางสังคมอธิบาย ร่วมกับกลุ่มตัวแปรจิตลักษณะเดิม และ/หรือกลุ่มตัวแปรจิตลักษณะตามสถานการณ์ ได้ร้อยละ 54.0 ตัวแปรที่ร่วมอธิบาย คือ ทัศนคติ ต่อพฤติกรรมรับผิดชอบและเคารพนับถือ (ATT) ($\beta=.267$) การเห็นแบบอย่างคนใกล้ชิด (MOD) ($\beta=.244$) ความเชื่ออำนาจในตน ในความรับผิดชอบและเคารพนับถือ (IC) ($\beta=-.200$) และเหตุผลเชิงจริยธรรม (MR) ($\beta=.203$) โดยมีผลความแตกต่างค่าร้อยละของการทำนายอยู่ระหว่าง 7.8 ถึง 14.6 แสดงให้เห็นว่าเมื่อเพิ่มกลุ่มตัวแปรจิตลักษณะเดิม และ/หรือกลุ่มตัวแปรจิตลักษณะตามสถานการณ์ สามารถอธิบายได้เพิ่มขึ้นจากการอธิบายด้วยกลุ่มตัวแปรสถานการณ์สังคมมากกว่า ร้อยละ 5 ตัวแปรที่สำคัญ คือ ทัศนคติ ต่อพฤติกรรมรับผิดชอบและเคารพนับถือ (ATT) การเห็นแบบอย่างคนใกล้ชิด (MOD) ความเชื่ออำนาจในตน ในความรับผิดชอบและเคารพนับถือ (IC) ดังตาราง 1

ตาราง 1 การอธิบายจิตลักษณะรับผิดชอบและเคารพนับถือ ของนักเรียนด้วยกลุ่มตัวแปรต่างๆ

สถานการณ์ทางสังคม		สถานการณ์และจิตลักษณะเดิม		สถานการณ์และจิตตามสถานการณ์		สถานการณ์ จิตลักษณะเดิมและจิตตามสถานการณ์	
ตัวแปรทำนาย	ค่า β	ตัวแปรทำนาย	ค่า β	ตัวแปรทำนาย	ค่า β	ตัวแปรทำนาย	ค่า β
MOD	.413	MR	.367	ATT	.306	ATT	.267
SS	.184	MOD	.300	MOD	.287	MOD	.244
ATM	.130	SS	.170	IC	.277	IC	.200
		CR	.073			MR	.203
						CR	.067
$R^2 = .394$		$R^2 = .472$		$R^2 = .520$		$R^2 = .540$	
การอธิบายเพิ่มขึ้น (%)		7.8		12.6		14.6	

หมายเหตุ ตัวแปรและค่า β ที่เสนอในตารางมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < .05$) ในการอธิบายทั้งสิ้น

1.2 การวิเคราะห์เพื่ออธิบายพฤติกรรมรับผิดชอบและเคารพนับถือของนักเรียน ด้วยสถิติที่ใช้วิเคราะห์ คือ การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis: MRA) แบบ Enter และ

Stepwise ตัวแปรตาม คือ พฤติกรรมรับผิดชอบและเคารพนับถือของนักเรียน ตัวแปรอิสระ คือ สถานการณ์ทางสังคม มี 4 ตัวแปร (การเห็นแบบอย่างคนใกล้ชิด การอบรมเลี้ยงดูในครอบครัว สนับสนุนจากโรงเรียน และ บรรยากาศสถานศึกษา) กลุ่มจิตลักษณะเดิม มี 3 ตัวแปร (เหตุผลเชิงจริยธรรม ความเชื่ออำนาจในตน และลักษณะมุ่งอนาคตและควบคุมตน) และกลุ่มจิตลักษณะตามสถานการณ์ มี 2 ตัวแปร (ทัศนคติต่อความรับผิดชอบ และความเคารพนับถือ และ ความเชื่ออำนาจในตน) คือ ด้านสถานการณ์ทางสังคม (SIT) ประกอบด้วย 4 ตัวแปร 1) การเห็นแบบอย่างคนใกล้ชิด (MOD) 2) การอบรมเลี้ยงดูในครอบครัว (CR) 3) สนับสนุนจากโรงเรียน (เพื่อน, ครู, ผู้บริหาร) (SS) 4) บรรยากาศสถานศึกษา (ATM) ผลวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า กลุ่มตัวแปรสถานการณ์ทางสังคม ร่วมกันอธิบายพฤติกรรมรับผิดชอบและเคารพนับถือของนักเรียนได้ร้อยละ 44.6 ตัวแปรที่ร่วมอธิบาย คือ การเห็นแบบอย่างคนใกล้ชิด (MOD) ($\beta=.411$) สนับสนุนจากโรงเรียน (เพื่อน, ครู, ผู้บริหาร) (SS) ($\beta=.338$) และการอบรมเลี้ยงดูในครอบครัว (CR) ($\beta=-.082$) กลุ่มตัวแปรสถานการณ์ทางสังคม ร่วมกับกลุ่มตัวแปรจิตลักษณะเดิม สามารถอธิบายพฤติกรรมรับผิดชอบและเคารพนับถือได้ร้อยละ 49.9 ตัวแปรที่ร่วมอธิบาย คือ การเห็นแบบอย่างคนใกล้ชิด (MOD) ($\beta=.311$) เหตุผลเชิงจริยธรรม (MR) ($\beta=.299$) และ สนับสนุนจากโรงเรียน (เพื่อน, ครู, ผู้บริหาร) (SS) ($\beta=.247$) กลุ่มตัวแปรสถานการณ์ทางสังคมร่วมกับกลุ่มตัวแปรจิตลักษณะตามสถานการณ์ สามารถอธิบายได้ร้อยละ 55.4 ตัวแปรที่ร่วมอธิบาย คือ ทัศนคติ ต่อพฤติกรรมรับผิดชอบและเคารพนับถือ (ATT) ($\beta=.295$) การเห็นแบบอย่างคนใกล้ชิด (MOD) ($\beta=.270$) ความเชื่ออำนาจในตน ในความรับผิดชอบและเคารพนับถือ (IC) ($\beta=.218$) สนับสนุนจากโรงเรียน (เพื่อน, ครู, ผู้บริหาร) (SS) ($\beta=.131$) และกลุ่มตัวแปรสถานการณ์ทางสังคมอธิบาย ร่วมกับกลุ่มตัวแปรจิตลักษณะเดิม และ/หรือกลุ่มตัวแปรจิตลักษณะตามสถานการณ์ ได้ร้อยละ 57.1 ตัวแปรที่ร่วมอธิบายได้ดี 3 อันดับ คือ ทัศนคติ ต่อพฤติกรรมรับผิดชอบและเคารพนับถือ (ATT) ($\beta=.270$) การเห็นแบบอย่างคนใกล้ชิด (MOD) ($\beta=.247$) และ เหตุผลเชิงจริยธรรม (MR) ($\beta=.132$) โดยมีผลความแตกต่างค่าร้อยละของการทำนายอยู่ระหว่าง 5.3 ถึง 12.5 แสดงให้เห็นว่าเมื่อเพิ่มกลุ่มตัวแปรจิตลักษณะเดิม และ/หรือกลุ่มตัวแปรจิตลักษณะตามสถานการณ์ สามารถอธิบายได้เพิ่มขึ้นจากการอธิบายด้วยกลุ่มตัวแปรสถานการณ์สังคมมากกว่า ร้อยละ 5 ตัวแปรที่สำคัญ คือ ทัศนคติ ต่อพฤติกรรมรับผิดชอบและเคารพนับถือ (ATT) ($\beta=.270$) การเห็นแบบอย่างคนใกล้ชิด (MOD) ($\beta=.247$) และเหตุผลเชิงจริยธรรม (MR) ($\beta=.132$) ดังตาราง 2

ตาราง 2 การอธิบายพฤติกรรมรับผิดชอบและเคารพนับถือ ของนักเรียนด้วยกลุ่มตัวแปรต่างๆ

สถานการณ์ทางสังคม		สถานการณ์และจิตลักษณะเดิม		สถานการณ์และจิตตามสถานการณ์		สถานการณ์ จิตลักษณะเดิมและจิตตามสถานการณ์	
ตัวแปรทำนาย	ค่า β	ตัวแปรทำนาย	ค่า β	ตัวแปรทำนาย	ค่า β	ตัวแปรทำนาย	ค่า β
MOD	.411	MOD	.311	ATT	.295	ATT	.270
SS	.338	SS	.299	MOD	.270	MOD	.247
CR	-.082	CR	.247	IC	.218	MR	.132
				SS	.131	IC	.171
						SS	.085
						ICT	-.098
						FOSC	.064
$R^2 = .446$		$R^2 = .499$		$R^2 = .554$		$R^2 = .571$	
การอธิบายเพิ่มขึ้น (%)	-	5.3		10.8		12.5	

หมายเหตุ ตัวแปรและค่า β ที่เสนอในตารางมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P<.05$) ในการอธิบายทั้งสิ้น

2. การศึกษากลุ่มที่ควรได้รับการพัฒนาก่อน และปัจจัยส่งเสริมของนักเรียนกลุ่มที่ควรได้รับการพัฒนาก่อน ในความรับผิดชอบและความเคารพนับถือของนักเรียน

การวิเคราะห์เพื่อตอบคำถามว่า นักเรียนกลุ่มใดบ้างที่มีความดี้อยกว่ากลุ่มอื่นในความรับผิดชอบและเคารพนับถือ และถ้าต้องการพัฒนานักเรียนกลุ่มดังกล่าว จะต้องพัฒนาอะไรบ้าง อย่างไร โดยการเปรียบเทียบความรับผิดชอบและเคารพนับถือของนักเรียนเมื่อแยกเป็นกลุ่มต่างๆ ตามลักษณะของนักเรียน ได้แก่ เพศ อายุ การได้ออกฝึกปฏิบัติในสถานประกอบการ และจังหวัดที่เกิด ใช้สถิติทดสอบที่แบบสองกลุ่มอิสระ (t-Independent) ระดับชั้นเรียน ใช้สถิติวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way ANOVA)

ผลวิเคราะห์ข้อมูล ในส่วนนี้ไม่พบนัยสำคัญในความแตกต่างและแปรปรวนในจิตลักษณะ รับผิดชอบและเคารพนับถือ เมื่อพิจารณาจำแนกตามอายุ พบนัยสำคัญในความแตกต่างของพฤติกรรม รับผิดชอบและเคารพนับถือ ที่ระดับ .05 เพียงกลุ่มเดียวค่าเฉลี่ยของกลุ่มเปรียบเทียบ พบว่า กลุ่มนักเรียนที่มีอายุน้อย (ระหว่าง 15-17 ปี) มีพฤติกรรมรับผิดชอบและเคารพนับถือ ($\bar{X}$ = 97.5354) ต่ำกว่านักเรียนที่มีอายุมาก (ระหว่าง 18-22 ปี) ($\bar{X}$ = 99.5354) คือ นักเรียนอายุน้อย (15-17 ปี) อธิบายได้ร้อยละ 57.9 ดังตาราง 3 และ 4

ตาราง 3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยจิตลักษณะ พฤติกรรมรับผิดชอบ และเคารพนับถือ ของนักเรียน เมื่อจำแนกตามอายุ

	t-test for Equality of Means				
	t	df	Sig. (2-tailed)	95% Conf. Interval Lower	Upper
RNT	-1.126	331.400	.261	-2.87115	.78024
BNT	-2.040	354.570	.042	-3.65539	-.06683

ตาราง 4 ค่าสถิติจิตลักษณะและพฤติกรรมรับผิดชอบและเคารพนับถือ ของนักเรียน จำแนกอายุ

	Age	n	$\bar{X}$	SD
RNT	15 - 17 ปี	396	99.4444	9.22295
	18 - 22 ปี	198	100.4899	11.31449
BNT	15 - 17 ปี	396	97.6742	9.63498
	18 - 22 ปี	198	99.5354	10.88082

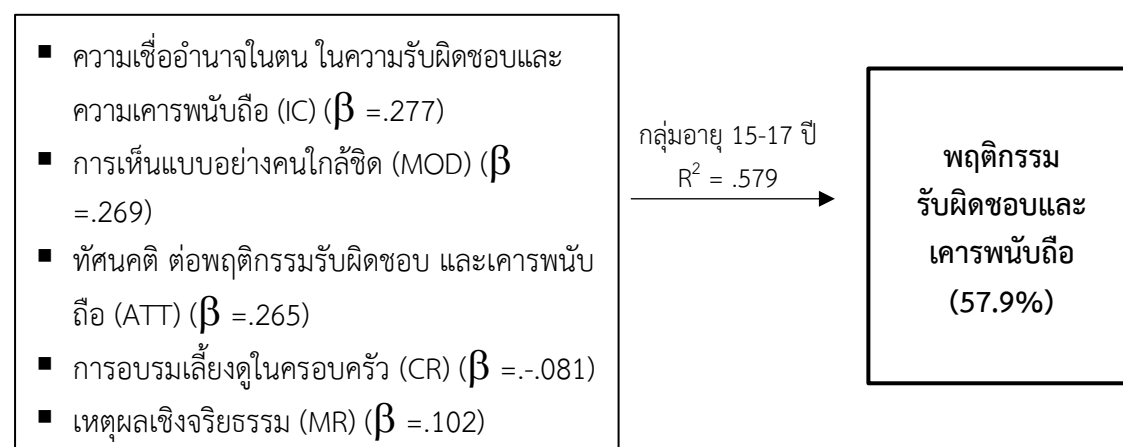
ผลวิเคราะห์เพื่อหาปัจจัยส่งเสริมของกลุ่มที่ควรได้รับการพัฒนาก่อน โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนกลุ่มที่ควรได้รับการพัฒนาก่อน (อายุ 15-17 ปี) วิเคราะห์ด้วยสถิติ Multiple regression แบบ Stepwise ตัวแปรตาม คือ พฤติกรรมรับผิดชอบและเคารพนับถือ เพื่ออธิบายพฤติกรรมรับผิดชอบและเคารพนับถือ ด้วยตัวแปรปัจจัยด้าน จิตลักษณะ(เดิม) สถานการณ์ และจิตลักษณะตามสถานการณ์ รวม 9 ตัวแปร ผลวิเคราะห์ พบว่า ปัจจัยดังกล่าวอธิบายพฤติกรรมรับผิดชอบและเคารพนับถือของนักเรียนอายุ 15-17 ปี ได้ร้อยละ 57.9 คือ ความเชื่ออำนาจในตนใน ความรับผิดชอบและเคารพนับถือ (IC) (β =.277) การเห็นแบบอย่าง

คนใกล้ชิด (MOD) ($\beta = .269$) ทักษะคิดต่อพฤติกรรมรับผิดชอบและเคารพนับถือ (ATT) ($\beta = .265$) การอบรมเลี้ยงดูในครอบครัว (CR) ($\beta = -.081$) และเหตุผลเชิงจริยธรรม (MR) ($\beta = .102$) ดังตาราง 5 และภาพ 2

ตาราง 5 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้นของพฤติกรรมรับผิดชอบ และเคารพนับถือของนักเรียนอายุน้อย (15-17 ปี) โดยตัวแปรอธิบายเป็น ปัจจัย 9 ประการ

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
5	(Constant)	18.006	3.848		4.679	.000
	IC	.540	.100	.277	5.408	.000
	MOD	.492	.073	.269	6.724	.000
	ATT	.548	.099	.265	5.532	.000
	CR	-.126	.054	-.081	-2.316	.021
	MR	.128	.058	.102	2.207	.028

a. Dependent Variable: BNT $R^2 = .579$

ภาพ 2 กลุ่มที่ควรได้รับการพัฒนามาก่อน และปัจจัยส่งเสริมพฤติกรรมรับผิดชอบ และเคารพนับถือของนักเรียนกลุ่มที่ควรได้รับการพัฒนามาก่อน (อายุ 15-17 ปี)

3. การตรวจสอบรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของคุณลักษณะด้านความรับผิดชอบ และความเคารพนับถือของนักเรียน

ทำวิเคราะห์เส้นทางอิทธิพล (Path Analysis) ด้วยวิธี SEM โดยใช้โปรแกรม AMOS ตัวแปรในการวิเคราะห์ ประกอบด้วย ตัวแปรแฝงภายนอก (Exogenous latent variables) มี 2 ตัวแปร ได้แก่ 1. ตัวแปรจิตลักษณะเดิม (PSy) ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ที่ใช้อธิบายจิตลักษณะเดิม จำนวน 3 ตัวแปร คือ 1) เหตุผลเชิงจริยธรรม (MR) 2) ความเชื่ออำนาจในตน (ICT) และ 3) ลักษณะมุ่งอนาคตและควบคุมตน (FOSC) และ 2. ตัวแปรด้านสถานการณ์ทางสังคม (SIT) ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ที่ใช้อธิบายสถานการณ์ทางสังคม จำนวน 4 ตัวแปร คือ 1) การเห็นแบบอย่างคนใกล้ชิด (MOD) 2) การอบรมเลี้ยงดูในครอบครัว (CR) 3) สนับสนุนจากโรงเรียน (เพื่อน, ครู, ผู้บริหาร) (SS) 4) บรรยากาศสถานศึกษา (ATM) ส่วนตัวแปรแฝงภายใน

(Endogenous Latent Variables) มี 3 ตัวแปร ได้แก่ 1. จิตลักษณะตามสถานการณ์ (SIT_Psy) ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ที่ใช้อธิบายจิตลักษณะตามสถานการณ์ จำนวน 2 ตัวแปร คือ 1) ทักษะติดต่อพฤติกรรมรับผิดชอบและเคารพนับถือ (ATT) และ 2) ความเชื่ออำนาจในตนในความรับผิดชอบและเคารพนับถือ (IC) 2. ตัวแปรจิตลักษณะรับผิดชอบและเคารพนับถือ (RNT) ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ที่ใช้อธิบายจิตลักษณะรับผิดชอบและเคารพนับถือ จำนวน 2 ตัว ได้แก่ 1) จิตลักษณะรับผิดชอบ (RN) และ 2) จิตลักษณะเคารพนับถือ (RT) และ 3) ตัวแปรพฤติกรรมรับผิดชอบและเคารพนับถือ (BNT) ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ที่ใช้อธิบายพฤติกรรมรับผิดชอบและเคารพนับถือ จำนวน 2 ตัวแปร ได้แก่ 1) พฤติกรรมรับผิดชอบ (BN) และ 2) พฤติกรรมเคารพนับถือ (BT) ผลที่ได้ คือ รูปแบบมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยผ่านเกณฑ์ค่าสถิติต่างๆ ที่ยอมรับได้ คือ มีค่า $\chi^2 = 35.062$, df. = 27, p-value = .137, χ^2 /df. = 1.299, ค่า GFI = .991, ค่า AGFI = .970, ค่า CFI = .998, ค่า RMSEA = .022, และค่า RMR = .007 ภาพ 3 ตาราง 5 พบว่ารูปแบบปัจจัยเชิงสาเหตุฯ มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในระดับดี และปัจจัยเชิงสาเหตุในกรอบแนวคิดทั้งหมดสามารถใช้อธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมรับผิดชอบและเคารพนับถือของนักเรียนอาชีวศึกษาทวิภาคี ได้ร้อยละ 95.2 [(R² of Model (BNT) = 0.952)] เมื่อพิจารณาถึงอิทธิพลเชิงสาเหตุ พบประเด็นสำคัญดังนี้

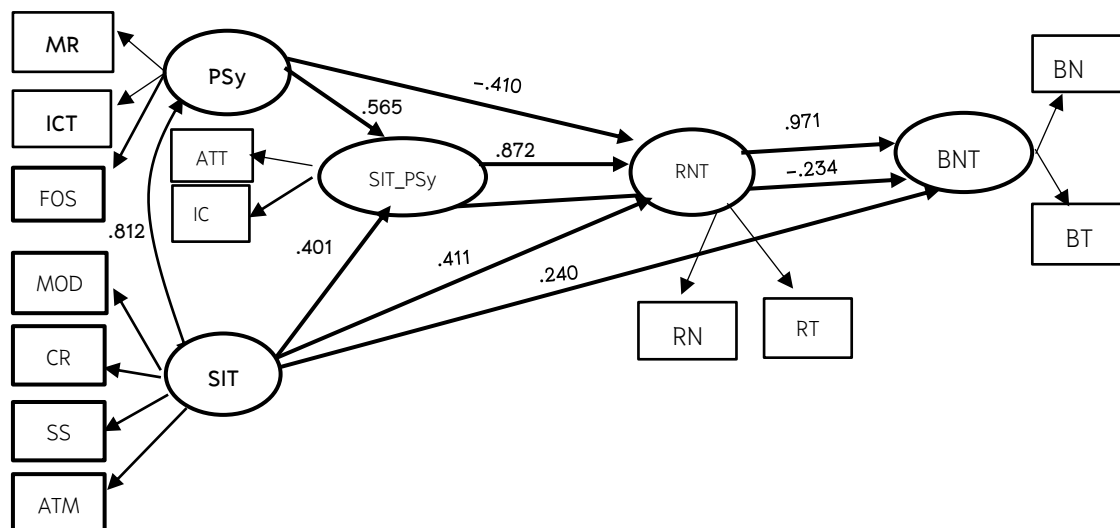
(1) ตัวแปรที่มีอิทธิพลเชิงบวกโดยรวมสูงสุดคือ (TE) ต่อพฤติกรรมรับผิดชอบและความเคารพนับถือ (BNT) ของนักเรียนอาชีวศึกษาทวิภาคี คือ จิตลักษณะรับผิดชอบและเคารพนับถือ (TE = .971) รองลงมา คือ กลุ่มสถานการณ์ทางสังคม [การเห็นแบบอย่างคนใกล้ชิด (MOD) การอบรมเลี้ยงดูในครอบครัว (CR) สนับสนุนจากโรงเรียน (เพื่อน, ครู, ผู้บริหาร) (SS) และบรรยากาศสถานศึกษา (ATM)] (TE = .885) กลุ่มจิตลักษณะตามสถานการณ์ [ทัศนคติ ต่อพฤติกรรมรับผิดชอบและเคารพนับถือ (ATT) และ ความเชื่ออำนาจในตน ในความรับผิดชอบและเคารพนับถือ (IC)] (TE = .612) และจิตลักษณะเดิม [เหตุผลเชิงจริยธรรม (MR) ความเชื่ออำนาจใจตน (ICT) 3) ลักษณะมุ่งอนาคตและควบคุมตน (FOSC)] (TE = -.052) ตามลำดับตัวแปรที่มีอิทธิพลเชิงบวกทางตรงสูงสุดต่อพฤติกรรมรับผิดชอบและเคารพนับถือ ของนักเรียน คือ จิตลักษณะรับผิดชอบและเคารพนับถือ (DE = .971)

(2) ตัวแปรที่มีอิทธิพลเชิงบวกโดยรวมสูงสุดต่อจิตลักษณะรับผิดชอบและเคารพนับถือ (RNT) คือ กลุ่มจิตลักษณะตามสถานการณ์ [ทัศนคติ ต่อพฤติกรรมรับผิดชอบและเคารพนับถือ (ATT) และ ความเชื่ออำนาจในตน ในความรับผิดชอบและเคารพนับถือ (IC)] (TE = .872) ตัวแปรที่มีอิทธิพลเชิงบวกทางตรงสูงสุดต่อจิตลักษณะรับผิดชอบและเคารพนับถือ (RNT) คือ กลุ่มจิตลักษณะตามสถานการณ์ [ทัศนคติ ต่อพฤติกรรมรับผิดชอบและเคารพนับถือ (ATT) และ ความเชื่ออำนาจในตน ในความรับผิดชอบและเคารพนับถือ (IC)] (DE = .872)

(3) ในด้านอิทธิพลโดยอ้อมที่เด่นชัด คือ กลุ่มจิตลักษณะตามสถานการณ์ [ทัศนคติ ต่อพฤติกรรมรับผิดชอบและเคารพนับถือ (ATT) และ ความเชื่ออำนาจในตน ในความรับผิดชอบและเคารพนับถือ (IC)] (IE = .846)

ตาราง 5 แสดงค่าอิทธิพลทางตรง (DE) และอิทธิพลทางอ้อม (IE) อิทธิพลรวม (TE) ของตัวแปรปัจจัย
เชิงสาเหตุข้อรับผิดชอบและความเคารพนับถือของนักเรียนฯ กลุ่มรวม

ตัวแปรสาเหตุ	ตัวแปรผล								
	จิตลักษณะตาม			จิตลักษณะรับผิดชอบ			พฤติกรรมรับผิดชอบ และ		
	สถานการณ์ (SIT_PSy)			และเคารพนับถือ (RNT)			เคารพนับถือ (BNT)		
	DE	IE	TE	DE	IE	TE	DE	IE	TE
สถานการณ์ทางสังคม (SIT)	.401	-	.401	.411	.350	.761	.240	.645	.885
จิตลักษณะเดิม (PSy)	.565	-	.565	-.410	.492	.082	-	-.052	-.052
จิตลักษณะตามสถานการณ์ (SIT_PSy)	-	-	-	.872	-	.872	-.234	.846	.612
จิตลักษณะรับผิดชอบต่อและเคารพนับถือ (RNT)	-	-	-	-	-	-	.971	-	.971

ภาพ 3 รูปแบบปัจจัยเชิงสาเหตุพฤติกรรมรับผิดชอบ และเคารพนับถือของนักเรียนอาชีวศึกษาทวิภาคี
กลุ่มรวม (ผลการวิเคราะห์ตัวแปร)

หมายเหตุ: * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 $\chi^2 = 35.062$, df. = 27, p-value = .137, χ^2 /df. = 1.299,

ค่า GFI = .991, ค่า AGFI = .970, ค่า CFI = .998, ค่า RMSEA = .022, และค่า RMR = .007

ผ่านเกณฑ์ Model อธิบายพฤติกรรมรับผิดชอบต่อและเคารพนับถือได้ร้อยละ 95.2

อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายตามประเด็นที่พบจากการวิเคราะห์ข้อมูลตรวจสอบสมมติฐานการวิจัย ดังนี้

ประเด็นที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า กลุ่มตัวแปรสถานการณ์ทางสังคมอธิบายจิตลักษณะรับผิดชอบ และเคารพนับถือ และพฤติกรรมรับผิดชอบ และเคารพนับถือได้ร้อยละ 39.4 ถึง 44.6 ผลดังกล่าวเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 กล่าวว่า ปัจจัยเชิงสาเหตุกลุ่มตัวแปรสถานการณ์ทางสังคม สามารถร่วมกันอธิบายคุณลักษณะด้านรับผิดชอบต่อ และเคารพนับถือของนักเรียน ได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 25 ผลวิจัยส่วนนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของนีออน พิณประดิษฐ์ (2557) พบว่า กลุ่มตัวแปรสถานการณ์ทางสังคมอธิบายความไว้วางใจสังคมอย่างฉลาดของนักศึกษาได้ร้อยละ 32.2 และ จิราพร เช่นหอม (2562) พบว่า การสนับสนุนจากครอบครัวและโรงเรียนร่วมอธิบายพฤติกรรมการพึ่งตนเองของนักศึกษาได้ร้อยละ 35.5

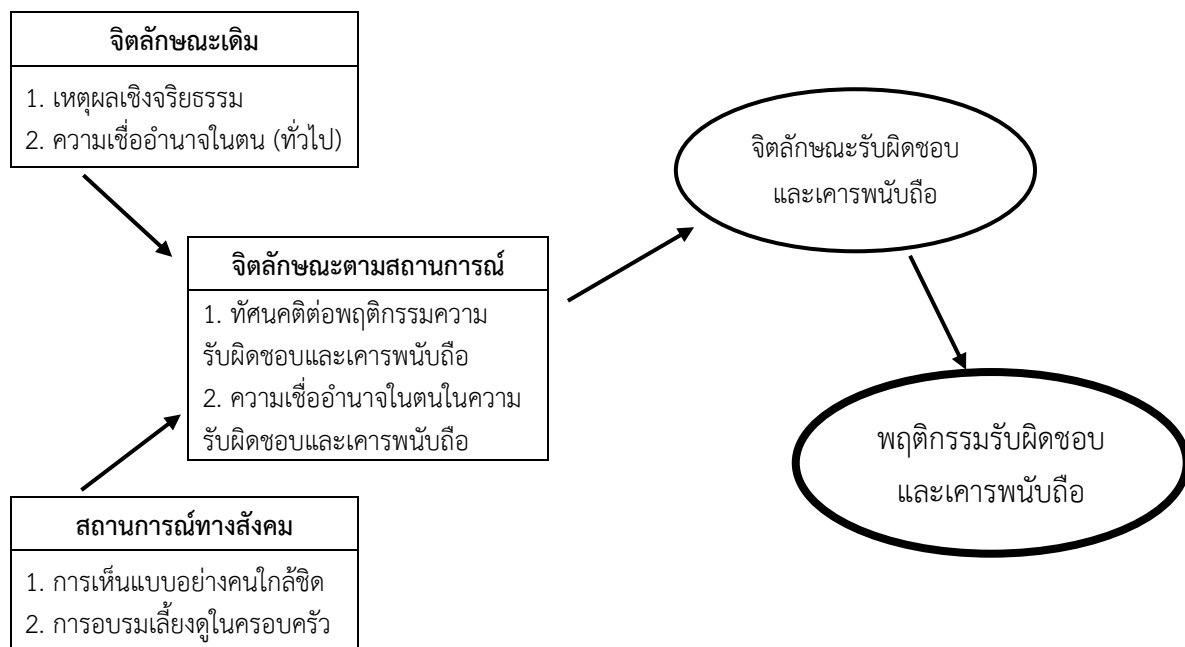
ประเด็นที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า เมื่อเพิ่มกลุ่มตัวแปรจิตลักษณะ (เดิม) หรือจิตตามสถานการณ์ ร่วมกับกลุ่มตัวแปรสถานการณ์ทางสังคม อธิบายจิตลักษณะรับผิดชอบต่อและเคารพนับถือได้ร้อยละ 54.0 กลุ่มตัวแปรดังกล่าวอธิบายพฤติกรรมรับผิดชอบต่อและเคารพนับถือได้ร้อยละ 57.1 โดยเพิ่มจากการอธิบายกลุ่มตัวแปรสถานการณ์ทางสังคมได้สูงกว่าร้อยละ 5 ทุกกลุ่มตัวแปร เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 กล่าวว่า เมื่อเพิ่มกลุ่มตัวแปรปัจจัยเชิงสาเหตุ สามารถทำนายคุณลักษณะด้านความรับผิดชอบต่อ และความเคารพนับถือของนักเรียน ได้เพิ่มจากที่ทำนายโดยกลุ่มตัวแปรสถานการณ์ทางสังคม ไม่น้อยกว่าร้อยละ 5 ผลการวิจัยนี้สนับสนุนแนวคิดทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม สรุปสาระสำคัญว่า การใช้ตัวแปรเชิงเหตุหลายประเภทหลายตัวแปร สามารถอธิบายพฤติกรรม (จิตลักษณะสำคัญ) ของบุคคลได้มากกว่าการใช้ตัวแปรน้อยประเภทและตัวแปร และสอดคล้องกับเกณฑ์แตกต่างเปอร์เซ็นต์ทำนาย 5% (Cohen, 1977)

ประเด็นที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า มีนักเรียนกลุ่มที่ควรได้รับการพัฒนาก่อน เพียงกลุ่มเดียวคือ กลุ่มนักเรียนอายุ 15-17 ปี เป็นกลุ่มที่ควรได้รับการพัฒนาก่อน ในพฤติกรรมรับผิดชอบต่อ และเคารพนับถือของนักเรียน โดยกลุ่มที่ควรได้รับการพัฒนาก่อน มีปัจจัยส่งเสริม 5 ประการ โดยปัจจัยส่งเสริมอธิบายพฤติกรรมรับผิดชอบต่อและเคารพนับถือของนักเรียนอาชีวศึกษาทวิภาคี ได้ร้อยละ 57.9 ผลดังกล่าวเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 3 กล่าวว่า มีนักเรียนกลุ่มที่ควรได้รับการพัฒนาก่อน ในจิตลักษณะและพฤติกรรมรับผิดชอบต่อและเคารพนับถือ และ แต่ละกลุ่มที่ควรได้รับการพัฒนาก่อน มีปัจจัยส่งเสริม ที่ร่วมอธิบายจิตลักษณะและพฤติกรรมรับผิดชอบต่อและเคารพนับถือได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 25 แสดงให้เห็นว่านักเรียนอายุน้อย (15-17 ปี) มีพฤติกรรมรับผิดชอบต่อ และเคารพนับถือน้อย และจึงมีข้อเสนอแนะว่าการพัฒนาความรับผิดชอบต่อ และเคารพนับถือให้กับนักเรียนอาชีวศึกษาทวิภาคี ควรจะพัฒนานักเรียนกลุ่มนี้เป็นกลุ่มเป้าหมายเร่งด่วน

ประเด็นที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า รูปแบบปัจจัยเชิงสาเหตุของความรับผิดชอบต่อและความเคารพนับถือของนักเรียน สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ 4 ผลดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของจิราพร เช่นหอม (2562) ที่ศึกษาเรื่อง การบริหารรูปแบบการพัฒนาการพึ่งตนเองของนักเรียน การศึกษานอกโรงเรียน พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในระดับดี และสิริพร บุญพา (2562) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารรูปแบบการพัฒนาเพื่อเสริมสร้างความพอเพียงของนักเรียน มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ นอกจากนี้ผลการวิจัยได้สนับสนุนแนวคิดรูปแบบปฏิสัมพันธ์นิยม และสอดคล้องกับงานวิจัยของจุเดือน พันธุมาวิน (2556) และผลงานวิจัยของนีออน พิณประดิษฐ์ (2557) พบว่า งานวิจัยนี้และที่นำมาเชื่อมโยงสัมพันธ์กันกรอบแนวคิดที่มีพื้นฐานจากรูปแบบปฏิสัมพันธ์นิยม (Interactionism model) ของ Magnusson and Endler (1977)

สรุปองค์ความรู้

งานวิจัยนี้เป็นการบูรณาการผลจากการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้น (Stepwise multiple regression) และ Path analysis ของกลุ่มรวมทำให้ได้องค์ความรู้ที่เป็นแนวทางการพัฒนาความรับผิดชอบและความเคารพนับถือว่าต้องเริ่มที่พัฒนาจิตลักษณะเดิม 2 ประการ คือ เหตุผลเชิงจริยธรรม และความเชื่ออำนาจในตน (ทั่วไป) และ ส่งเสริมให้มีสถานการณ์ 2 ประการ คือ การเห็นแบบอย่างคนใกล้ชิด (ให้มีแบบอย่าง) การอบรมเลี้ยงดูในครอบครัว ขั้นต่อไปพัฒนาจิตตามสถานการณ์ 2 ประการ คือ ทักษะติดต่อพฤติกรรมรับผิดชอบและเคารพนับถือ และ ความเชื่ออำนาจในตนในความรับผิดชอบและความเคารพนับถือ จากนั้นพัฒนาจิตลักษณะรับผิดชอบต่อและเคารพนับถือ ทั้งหมดจะส่งผลต่อพฤติกรรมรับผิดชอบต่อและเคารพนับถือ ดังภาพ 4 ทั้งนี้การพัฒนาปัจจัยที่เป็นจิตลักษณะ และสถานการณ์ที่เป็นปัจจัยเชิงสาเหตุต่างๆ ของพฤติกรรม ยังต้องอาศัยองค์ความรู้ในการศึกษา ทางจิตวิทยา และทางการบริหาร ที่จะทำให้การปฏิบัติเป็นไปได้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ และได้ผลตามคาดหวัง

ภาพ 4 แนวทางการพัฒนาความรับผิดชอบต่อและความเคารพนับถือ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้นำผลการวิจัยไปใช้ ดังนี้

1. เครื่องมือที่สร้างขึ้นในการวิจัยนี้ ได้สร้างตามหลักวิชาการอย่างเคร่งครัด ทำให้ได้เครื่องมือที่มีคุณภาพดี ผู้ที่เกี่ยวข้อง หรือนักวิจัยสามารถนำไปใช้กับกลุ่มเป้าหมายที่ใกล้เคียงกันได้
2. ครู หรือฝ่ายพัฒนานักเรียน สามารถนำองค์ความรู้ไปใช้เป็นแนวทางการพัฒนาจิตลักษณะ และพฤติกรรมรับผิดชอบต่อและเคารพนับถือของนักเรียนอาชีวศึกษาทวิภาคีได้
3. ผู้บริหารสถานศึกษา และสถานประกอบการ สามารถนำไปใช้กำหนดนโยบาย ส่งเสริมและพัฒนารับผิดชอบต่อและเคารพนับถือนักเรียนในสถานศึกษา และสถานประกอบการของตนเองได้

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยในครั้งต่อไป

จากผลการวิจัยผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะให้ผู้สนใจได้ทำวิจัยในครั้งต่อไป ดังนี้

1. การวิจัยนี้ได้พบปัจจัยเชิงสาเหตุ กลุ่มที่ควรได้รับการพัฒนาก่อน และปัจจัยส่งเสริม ของการพัฒนาความรับผิดชอบ และความเคารพนับถือ เป็นการวิจัยเพียงระดับความสัมพันธ์ ควรทำการวิจัยเชิงทดลองเพื่อประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลของรูปแบบนี้ในขั้นตอนต่อไป

2. ผู้บริหารสถานศึกษา หรือสถานประกอบการ อาจใช้รูปแบบการพัฒนาความรับผิดชอบและความเคารพนับถือนี้ทำเป็นโครงการวิจัยนำร่อง และประเมินผลโครงการพัฒนาดังกล่าวร่วมกันได้

References

- Bhanthumnavin, D. (1998). Interactionism model for research study of antecedents of behaviors and development. *Thai Dental Nurse Journal*, 10(2), 105-108.
- Bhanthumanvin, D. & Prachonpachanuk, P. (1977). *Morality of Thai Youth*. (2nd ed). Bangkok: Behavioral Science Research Institute Srinakharinwirot University.
- Boonpha, S. (2020). Administrative model for the Development of sufficiency for junior high school students under Bangkok metropolitan administration. *Thesis Dissertation Ph.D (Education Administration)*. University of Phayao. Phayao.
- Cohen, J. (1977). *Statistical power analysis for the behavioral sciences*. New York: Academic Press.
- Faul, F., Erdfelder, E., Buchner, A. and Lang, A.G. (2009). *Statistical Power Analyses Using G*Power 3.1: Tests for Correlation and Regression Analyses*. *Behavior Research Methods*, 41, 1149-1160.
- Magnusson, D. & Endler, N.S. (1977). *Personality at the crossroads: Current Issues in Interactionism psychology*. New Jersey: LEA Publishers.
- Meekum, K. (2014). Research for scale development and validation of state-trait moral reasoning scores. *Journal of Psycho-behavioral Science*, The Thai Behavioral System, 11(1), 56-65.
- Meekhun, K., & Thiammek, N. (2002). Effects of moral reasoning training on moral characteristics and moral behaviors of teachers] (*Research report*). National Research Council of Thailand.
- Office of the Education Council. (2017). *National Education Plan 2017-2036*. Bangkok: Prekwan Graphic.
- Office of the National Economic and Social Development Board. (2018). *National Strategy 2018-2037*. Bangkok: Office of the National Economic and Social Development Board.
- Office of the Vocational Education Commission. (2014). *Document "Integrity, Ethics, Values and Desirable Characters of Graduates according to Vocational Qualifications"*. Bangkok: Office of the Vocational Education Commission.
- Piaget, J. (1932). *The moral judgment of the child*. London Harcourt, Brace.
- Ruamtham, P. Chueasathuchon, C. & Chueasathuchon C. (2016). Factors Related to Behaviors Illustrating the Love of Being Thai of Prathom Suksa 6 Students at School under the

- Jurisdiction of Yasothon Primary Educational Service Area Office 1. *Ubon Ratchathani Journal of Research and Evaluation*. Vol. 5 No.2, 38-47.
- Senhom, J. (2019). Administrative Model for the Development of Self-Reliance of non-formal Education Students in Bangkok. *Thesis Dissertation Ph.D (Education Administration)* University of Phayao. Phayao.
- Thomas Lickona. (1991). *Educating for Character: How Our Schools Can Teach Respect and Responsibility*. New York: Bantam.
- Yussen, S. R. (1976). *Moral reasoning from the perspective of others*. Child Development.

